

PROJEKT PIRLS 2011.

Odgovorna osoba: Ravnatelj, Goran Sirovatka, dipl.ing.

Zagreb, ožujak 2009.

OSOBNA ISKAZNICA
NACIONALNOG CENTRA ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

Puni naziv: *Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja*

Skraćeni naziv: Centar ili NCVVO

Adresa: 10000 Zagreb, Trg Marka Marulića 18

Pravno ustrojbeni oblik: javna ustanova

Osnivač: Republika Hrvatska

Odgovorna osoba: ravnatelj Goran Sirovatka, dipl.ing.

Telefon: 01/ 4501 800

Telefax: 01/ 4501 801

E-pošta: ravnatelj@ncvvo.hr

Web: www.ncvvo.hr

Matični broj poslovnog subjekta: 1943430

Šifra djelatnosti: 75120

Osnivanje ustanove: 04. ožujka 2005. godine, Trgovački sud u Zagrebu

Autori:

dr. sc. Jasminka Buljan Culej, načelnica Istraživačko-razvojnoga odjela

Ines Elezović, dipl. soc., stručna suradnica u Istraživačko-razvojnom odjelu

Uvod: PIRLS 2001. – 2011.

Međunarodni projekt PIRLS (*Progress in International Reading Literacy Study – Međunarodno istraživanje o učeničkim dostignućima u području čitanja*) provodi se u okviru IEA organizacije (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement – Međunarodno udruženje za vrjednovanje obrazovnih dostignuća*) koja je proistekla iz UNESCO-voga instituta za znanost osnovanoga 1958. godine. UNESCO-ov institut okupljao je učitelje, psihologe, sociologe i psihometričare koji su nastojali riješiti probleme vezane uz školstvo, a posebice uz vrjednovanje obrazovnih dostignuća. Danas IEA organizira provedbu brojnih projekata u različitim obrazovnim sustavima širom svijeta među kojima je i projekt PIRLS. Podršku radu IEA instituciji daju Svjetska banka, UN-ovi razvojni programi, Europska komisija, Eurydice, Sveučilište Humboldt, Odjel za znanost američke vlade i Američki nacionalni centar za edukacijsku statistiku. Veliki broj svjetskih institucija koje se bave obrazovnim sustavima članovi su IEA organizacije i uključene su u različite projekte u okrilju te organizacije.

Provođenje jednoga kruga PIRLS projekta traje pet godina čime se nastoje mjeriti međunarodni trendovi u čitalačkim sposobnostima, ali i šire, obrazovne politike i aktivnosti vezane uz čitanje i pisanje. Projekt PIRLS 2011. predstavlja treći krug međunarodnoga istraživanja procjene učeničkih dostignuća na području čitanja. Prvi i drugi krug projekta provedeni su 2001. i 2006. godine, a danas je u PIRLS 2011. uključeno preko 50 zemalja cijeloga svijeta. Posebno pripremljenim popratnim upitnicima prikupljaju se pozadinski podatci čiji rezultati služe poboljšanju procesa poučavanja i učenja čitanja.

Nacionalni koordinator za PIRLS 2011. u Republici Hrvatskoj je dr. sc. Jasminka Buljan Culej, načelnica Istraživačko – razvojnoga odjela u *Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja* (u daljnjem tekstu *Centar*).

Rezultati vrjednovanja čitalačkih sposobnosti djece osnovnoškolske dobi zajedno s informacijama dobivenim od roditelja, škola i nastavnika hrvatskome školskome sustavu mogu pomoći u:

- utvrđivanju relativno slabih i jakih strana ispitivanih znanja;
- mjerenju trenda promjena tijekom ispitivanoga vremena;
- praćenju provedbe školskoga kurikulumu u nastavnome procesu;
- prikupljanju pozadinskih podataka o školskome okruženju i raspoloživim sredstvima;
- proučavanju mogućnosti o jednakosti školovanja za sve te određivanju globalnih edukacijskih standarda za daljnje podučavanje.

Glede obrazovanja posljednjih su godina u Republici Hrvatskoj učinjeni veliki pomaci u usklađivanju našega sustava s obrazovnim sustavima Europske Unije. Kako je znanje temelj razvoja suvremenih društava, a obrazovanje i znanstveni potencijal dugoročna investicija svakoga društva, u području obrazovanja neophodna su sustavna istraživanja. Uključivanje *Centra*, a samim time i Republike Hrvatske u međunarodni projekt PIRLS 2011. od nacionalnoga je interesa za sustavno praćenje kvalitete odgojno-obrazovnoga sustava.

Upravljački odbor projekta PIRLS 2011.

Na čelu s PIRLS međunarodnim istraživačkim centrom Sveučilišta u Bostonu (*PIRLS International Study Center, Lynch School of Education, Boston College*) i IEA Sekretarijatom (*IEA Secretariat*), upravljački odbor čine sljedeće organizacije:

- Nacionalna agencija za statistiku iz Kanade (*Statistics Canada*),
- IEA Centar za obradu podataka i istraživanje, Berlin (*IEA Data Processing and Research Center, DPRC*) i
- Služba za obrazovna testiranja (*Educational Testing Service, Princeton University, New Jersey*).

Grupe stručnjaka

U sklopu projekta formirane su i dvije zasebne grupe stručnjaka:

- grupa za razvoj čitanja (RDG, *Reading Development Group*)
- grupa za razvoj popratnih upitnika (QDG, *Questionnaire Development Group*)

Grupe održavaju posebne redovite sastanke. Obje grupe imaju savjetodavnu i razvojnu ulogu u izradi okvirnog plana projekta te mjernih instrumenata korištenih u testiranju učeničkih dostignuća u čitanju i onih korištenih u istraživanju kontekstualnih čimbenika (popratni upitnici).

Nacionalni koordinatori

Svaka zemlja sudionica projekta u potpunosti je uključena u sve procese odlučivanja putem sastanaka Nacionalnih koordinatora za istraživanje (NRC, *National Research Coordinator*) koji se u pravilu održavaju dva puta godišnje. Nacionalni koordinatori odgovorni su za cjelokupno vođenje projekta na nacionalnoj razini te implementaciju vrjednovanja učeničkih dostignuća na području čitanja u svojoj zemlji.

1. Metodologija istraživanja PIRLS 2011.

PIRLS pruža mogućnost međunarodne usporedbe trendova u obrazovanju u sljedećim područjima:

- učenička dostignuća čitalačkih sposobnosti u četvrtom razredu osnovne škole;
- učenička dostignuća u postavljenim nacionalnim obrazovnim ciljevima i standardima za čitanje na razini četvrtih razreda osnovne škole (devet do trinaest godina starosti);
- utjecaj kućne okoline i roditelja (skrbnika) na poticanje čitanja kod učenika;
- organizacija, vremenski okviri i obrazovni materijali za učenje čitanja u osnovnim školama te obrazovni pristupi učenju čitanja.

Projekt PIRLS temelji se na opsežnom nacrtu istraživanja koji se izrađuje za svaki ciklus testiranja (*Framework and Specifications for PIRLS Assessment 2011.*). Njime je definiran osnovni cilj PIRLS istraživanja: vrjednovanje sposobnosti učenika u kojoj mjeri razumiju odabrane tekstove (tematski vrlo širokoga raspona). Odabrani tekstovi dijele se na dvije osnovne grupe prema svrsi čitanja – informativni tekstovi za prikupljanje informacija (1) i literarni tekstovi za literarni doživljaj (2). Unutar ove dvije temeljne svrhe čitanja, učenici moraju upotrijebiti sve svoje čitalačke vještine i strategije s posebnim naglaskom na:

- usredotočenost i dosjećanje specifičnih informacija;
- donošenje neposrednih zaključaka;
- interpretiranje i povezivanje ideja;
- preispitivanje i vrjednovanje značajki teksta.

Odabir tekstova za testiranje, razvijanje instrumenata i uputa za bodovanje rezultat su intenzivnog procesa suradnje i neprestanog ponovnog pregledavanja proizvedenih materijala čime se bave svi sudionici projekta. Literarni tekstovi uključuju stvarne i izmišljene priče, a informativni tekstovi s obzirom na tip mogu biti kontinuirani ili ne kontinuirani. Tekstove učenici dobivaju u obliku čitanke u boji vrlo atraktivnog izgleda (*PIRLS Reader*) uz koju dolaze i pitanja na koja moraju odgovoriti u sat vremena. Više od polovice zadataka je u obliku pitanja s višestrukim odgovorima, a manji broj testa čine otvorena pitanja. Kako bi se osigurala zadovoljavajuća kontekstualnost interpretacije rezultata učeničkih dostignuća u čitanju, PIRLS obuhvaća i širok raspon popratnih upitnika – upitnik za učenike, upitnik za roditelje, upitnik za nastavnike i upitnik za ravnatelja škole. Prikupljanje popratnih informacija o iskustvima učenika u učenju čitanja zajedno s rezultatima testiranja dostignuća omogućava nam određivanje faktora ili kombinacije faktora povezanih s visokom (odnosno nižom) razinom čitalačkih sposobnosti kod učenika.

Važan element ovog međunarodnoga istraživanja jest i proces uzorkovanja škola koje sudjeluju u provedbi istraživanja, odnosno oblikovanje nacionalno reprezentativnoga uzorka osnovnih škola. Ovaj proces provode Nacionalna agencija za statistiku iz Kanade (*Statistics Canada*) i IEA Centar za obradu podataka i istraživanje, Berlin (*IEA Data Processing and*

Research Center, DPRC) u suradnji s Nacionalnim koordinatorima za istraživanje i suradnicima za kontrolu upravljanja podacima (*Data Manager*) koje su koordinatori imenovali. U ovu svrhu za svaki ciklus istraživanja razvijen je „Priručnik za uzorkovanje škola za projekt PIRLS“ koji, između ostaloga, određuje minimalne prihvatljive nacionalne uzorke. Tako je za pretestiranje cilj formirati nacionalno reprezentativni uzorak $N = 800$ (po 200 učenika za svaku ispitnu knjižicu za PIRLS 2011.). Ovi učenici biti će odabrani iz reprezentativnog uzorka škola kojega čini najmanje 25 osnovnih škola u Republici Hrvatskoj – po dva razredna odjela iz svake škole. Za glavno istraživanje potreban je minimum od 150 odabranih osnovnih škola i nacionalno reprezentativni uzorak učenika $N = 4000$. U svakoj od odabranih škola biti će testiran najmanje jedan razredni odjel. Konačne veličine uzoraka za Hrvatsku odredit će se nakon što se međunarodne suradničke institucije detaljno upoznaju s našim osnovnoškolskim obrazovnim sustavom kroz razmjenu informacija s *Nacionalnim centrom za vanjsko vrednovanje obrazovanja* i Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa.

Pripremu istraživanja, prijevod instrumenata, provedbu pretestiranja, glavnoga istraživanja i unos podataka u potpunosti provodi *Centar* na čelu s Nacionalnim koordinatorom za PIRLS 2011. prema unaprijed utvrđenom vremeniku i rasporedu aktivnosti.

2. Izvještavanje o rezultatima – međunarodni izvještaj i baza podataka

Svaka zemlja koja sudjeluje u ovome projektu mora proći intenzivne provjere konzistentnosti i usporedivosti s drugim zemljama sudionicama pojedinog kruga PIRLS testiranja koje se odvijaju usporedno s procesom uzorkovanja škola. Cilj je osigurati provedivost projekta te interpretaciju rezultata istraživanja na međunarodnoj razini. Zajedničkim radom na kraju projektnog ciklusa svi rezultati se opisuju u PIRLS međunarodnom izvješću i lako su dostupni. Na kraju svakoga kruga objavljuju se (na webu i u tiskanoj verziji) tri osnovna tipa izvještaja o provedbi i rezultatima projekta:

1. PIRLS 2011. tehnički izvještaj (*Technical Report*)
2. PIRLS 2011. priručnik za korisnike međunarodne baze podataka (*User Guide for the International Database*)
3. PIRLS 2011. enciklopedija (*Encyclopedia*)

RASPORED AKTIVNOSTI U PROJEKTU PIRLS 2011.

2008. godina – Planiranje okvira istraživanja i odabir ulomaka za čitanje	
Veljača	Prvi sastanak nacionalnih koordinatora, Madrid
Ožujak - listopad	Procedure uključivanja Republike Hrvatske (<i>Centra</i>) u projekt PIRLS 2011.
Studeni	Drugi sastanak nacionalnih koordinatora, Amsterdam
Prosinac	Priprema plana aktivnosti za Hrvatsku za PIRLS 2009 – 2012.
2009. godina – Razvijanje mjernih instrumenata	
Siječanj	Priprema plana aktivnosti za Hrvatsku za PIRLS 2011.
Veljača	Iščitavanje materijala i rezultata PIRLS 2006.
Ožujak	Slanje podataka za uzorkovanje škola u IEA DPRC, Berlin
Travanj	Sudjelovanje u procesu pregledavanja materijala: odabranih pitanja i uputa za bodovanje za predtestiranje te popratnih upitnika
Svibanj	Treći sastanak nacionalnih koordinatora, Vilnius
Lipanj	Prevođenje svih materijala za predtestiranje na hrvatski jezik
Srpanj	Prevođenje svih materijala za predtestiranje na hrvatski jezik
Kolovoz	Prevođenje svih materijala za predtestiranje na hrvatski jezik
Rujan	Slanje prevedenih materijala za predtestiranje na verifikaciju u Sjedište IEA organizacije (<i>IEA Headquarters</i> , Amsterdam)
Listopad	Uzorkovanje škola za predtestiranje u RH
Studeni	Seminar o procedurama unosa podataka, IEA DPRC Berlin
Prosinac	Usklađivanje <i>Centra</i> s procedurama unosa podataka za PIRLS 2011.
2010. godina – Predtestiranje i završetak izrade instrumenata	
Siječanj	Priprema za sastanak – bodovanje pitanja višestrukog izbora PIRLS 2011.
Veljača	Četvrti sastanak nacionalnih koordinatora (mjesto – nije još određeno)
Ožujak	Predtestiranje PIRLS 2011. (sve zemlje) – Unos podataka
Travanj	Predtestiranje PIRLS 2011. (sve zemlje) – Unos podataka
Svibanj	Slanje materijala i podataka prikupljenih predtestiranjem u IEA DPRC, Berlin (14.svibanj)
Lipanj	Sudjelovanje u radnim skupinama za preliminarnu rezultate predtestiranja
Srpanj	Peti sastanak nacionalnih koordinatora (Zagreb, Hrvatska)
Kolovoz	Objavljivanje podataka prikupljenih predtestiranjem na web-u
Rujan	(Testiranje – Južna polutka)
Listopad	(Testiranje – Južna polutka)
Studeni	(Testiranje – Južna polutka)
Prosinac	(Testiranje – Južna polutka)
2011. godina – Testiranje (prikupljanje podataka)	
Siječanj	Priprema za sastanak – bodovanje, popratni upitnici i nacrti za radne verzije izvještaja po zemljama za „ <i>PIRLS 2011. Enciklopediju</i> “
Veljača	Šesti sastanak nacionalnih koordinatora (mjesto – nije još određeno)
Ožujak	Testiranje – Sjeverna polutka, RH
Travanj	Testiranje – Sjeverna polutka, RH
Svibanj	Testiranje – Sjeverna polutka, RH
Lipanj	Unos podataka – Slanje materijala i prikupljenih podataka u glavnom istraživanju u IEA DPRC (30. lipanj)
Srpanj	Priprema za sastanak – pregled prikupljenih podataka i materijala u RH, nacrt za međunarodni izvještaj PIRLS 2011.
Kolovoz	Priprema za sastanak – pregled prikupljenih podataka i materijala u RH, nacrt za međunarodni izvještaj PIRLS 2011.
Rujan	Sedmi sastanak nacionalnih koordinatora, Hamburg
2012. godina – Analiza podataka i izvještavanje o rezultatima	
Rujan	Objavljivanje „ <i>Međunarodnoga izvještaja PIRLS 2011.</i> “

